

SOU 2013:49

Justitiedepartementet
 Enheten för processrätt och
 domstolsfrågor
 Rosenbad 4
 103 33 STOCKHOLM

Stockholm 2013-10-02

Yttrande över betänkandet Nämndemannauppdraget – breddad rekrytering och kvalificerad medverkan (SOU 2013:49)

IOGT-NTO har inbjudits att lämna synpunkter på utredningens förslag och vill med anledning av det anföra följande.

Utredningens förslag

IOGT-NTO begränsar sitt yttrande till utredningens avsnitt 9, ”Information och utbildning till nämndemän”. IOGT-NTO är av uppfattningen att en obligatorisk nationell utbildning bör införas för alla nämndemän som skall påbörja sitt uppdrag. I en sådan utbildning bör bland annat sambandet vad gäller alkohol och andra drogers roll i relation till de mål som avgörs i domstolarna belysas. En stor del av de mål som avgörs i domstolarna är relaterade till alkohol och/eller andra droger. Radioprogrammet Kaliber sände i april 2009 ett program om alkohol och våld, vilket påvisade att de flesta grövsta våldsbrotten i Sverige begåtts under berusning. Bland annat granskades 282 våldsbrottsdomar vid tingsrätterna i Göteborg och Stockholm under en tidsperiod om tre månader. I 78 procent av domarna var gärningsmannen berusad av alkohol.¹

Även forskning visar en koppling mellan alkoholens samband med kriminalitet, detta framgår av IOGT-NTO:s särtryck av en artikel i Nämndemannen 3/2009 med dr Ulrika Grann, forskare inom Kriminalvården. Grann har under en lång tid forskat i frågan om alkoholens samband med kriminalitet, studien omfattar intagna i Kumlaanstalten som dömts för brott med straff längre än fyra år. I flertalet, 70 procent av fallen, hade de intagna haft en stor mängd alkohol i kroppen när dåden utfördes.

¹ Alkoholen dödar och våldtar. Om sambandet mellan alkohol och våld. En rapport från IOGT-NTO, s. 3.

Mot denna bakgrund anser IOGT-NTO det vara angeläget att nämndemännen får en ökad utbildning om alkohol och andra drogers påverkan på individen, men också dess påverkan på samhället i stort.

IOGT-NTO har även noterat att Högsta domstolen i flera domar har ändrat straffsats med hänsyn till att förövaren varit påverkad av alkohol eller andra droger. IOGT-NTO befarar, liksom Madeleine Leijonhufvud, professor emerita i straffrätt, att en sådan utveckling innebär att domstolen är på väg in på lagstiftarnas territorium. IOGT-NTO vill i sammanhanget betona vikten av att den person som begår ett brott i berusat tillstånd skall prövas på samma sätt som den som är nykter vid brottstillfället.

Avslutningsvis bör det faktum belysas att många mål överhuvudtaget inte skulle ha gått vidare till domstol, och då heller inte belastat nämndemännens medverkan i våra domstolar, om samhället hade haft en mer restriktiv linje till alkohol och andra droger. IOGT-NTO vill därmed understryka det angelägna i att regeringen verkar för att uppnå de alkohol- och narkotikapolitiska målen, det vill säga att minska alkoholkonsumtionen och därigenom begränsa dess skadeverkningar, samt att nå ett narkotikafritt samhälle. Resurser kan därmed frigöras till att bland annat förbättra nämndemännens tjänstgöringsvillkor.

IOGT-NTO

Anna Carlstedt
Förbundsordförande

Peter Moilanen
Generalsekreterare